

Innst. S. nr. 78

(2005-2006)

Innstilling til Stortinget fra utenrikskomiteen

St.prp. nr. 33 (2005-2006)

Innstilling fra utenrikskomiteen om samtykke til ratifikasjon av FNs konvensjon av 2. desember 2004 om immunitet for stater og deres eiendom overfor fremmede staters domsmyndighet

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Under den 59. generalforsamling fra 21. september til 1. oktober 2004 ble FNs konvensjon om immunitet for stater og deres eiendom overfor fremmede staters domsmyndighet vedtatt ved konsensus (resolusjon A/RES/59/38). Konvensjonen er åpen for undertegning ved FNs hovedkontor i New York frem til 17. januar 2007. Den ble undertegnet av Norge 8. juli 2005.

Ettersom saken anses å være av særlig viktighet, er Stortingets samtykke til ratifikasjon nødvendig i medhold av Grunnloven § 26 andre ledd.

Som trykt vedlegg til proposisjonen følger, i engelsk originaltekst med norsk oversettelse, FNs generalforsamlings resolusjon A/RES/59/38 som gir anvisninger på forståelsen av konvensjonen.

Konvensjonen i engelsk originaltekst med norsk oversettelse følger videre som trykt vedlegg til proposisjonen.

De folkerettslige reglene om juridisk immunitet for stater og deres eiendom (såkalt statsimmunitet) bestemmer i hvilken grad en stats nasjonale domstoler er kompetente til å behandle søksmål som rettes mot fremmede stater. Slike søksmål kan eksempelvis ha grunnlag i et kontraktsforhold mellom private parter og en fremmed stat, arbeidsrettsvister hvor fremmed stat opptrer som arbeidsgiver, eller påstått skadevoldende handlinger av en fremmed stat.

I henhold til suverenitetsprinsippet i folkeretten er ingen stater underkastet andre staters vilje, og det følger av likhetsprinsippet at alle stater formelt nyter samme rang. Statsimmunitet er et utslag av disse

prinsippene og innebærer at en stat ikke kan saksøkes for de nasjonale domstoler i en annen stat. Ingen stat er overordnet noen annen og følgelig ikke berettiget til å dømme andre stater for egne domstoler. Immuniteten gjelder for staten som sådan og for statlig eiendom.

Reglene om statsimmunitet medfører at dersom noen ønsker å fremme krav mot en stat eller bestride lovligheten av dens myndighetshandlinger, må søksmål anlegges for denne statens egne domstoler. Dersom dette er forsøkt uten å føre frem, kan partens hjemstat eventuelt bringe saken videre på mellomstatlig nivå.

I den folkerettslige sedvanerett nøt stater tidligere en absolutt immunitet mot søksmål for fremmede staters domstoler for alle typer handlinger. I løpet av første halvdel av forrige århundre vokste den restriktive immunitetsdoktrine frem. Den begrenser staters immunitet til handlinger som gjelder utøvelse av offentlig myndighet (*jure imperii*). Statlige handlinger av privatrettslig karakter (*jure gestionis*) er ikke omfattet av immuniteten i henhold til den restriktive immunitetsdoktrine. De fleste vestlige stater, herunder Norge, sluttet seg til prinsippet om begrenset statlig immunitet. Denne læren har i dag bred oppslutning og er lagt til grunn i konvensjonen.

Avgjørende for immuniteten er hvorvidt en står overfor en statlig myndighetshandling eller en handling av privatrettslig karakter. Dette skillet er ikke alltid klart. Det har således vært behov for et generelt folkerettslig instrument som klargjør grensene for i hvilke tilfeller en stat kan påberope seg immunitet for domstolene i en annen stat. I regi av Europarådet ble det vedtatt en konvensjon om statsimmunitet 16. mai 1972. Denne er imidlertid kun ratifisert av åtte stater. Ingen av de nordiske statene er part i konvensjonen.

Det finnes flere konvensjoner som regulerer immunitet på andre områder, herunder Wien-konvensjonen om diplomatisk samkvem av 1961 som regulerer immunitet og privilegier for fremmede diplomatiske stasjoner og diplomater, samt den tilsvarende konvensjon om

konsulært samkvem av 1963. Disse berøres ikke av den nye konvensjonen om statsimmunitet.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Olav Akselsen, Vidar Bjørnstad, Marit Nybakk, Hill-Marta Solberg og Anette Trettebergstuen, fra Fremskrittspartiet, Morten Høglund, Siv Jensen og Øyvind Vaksdal, fra Høyre, Erna Solberg og Finn Martin Vallersnes, fra Sosialistisk Venstreparti, Ågot Valle, fra Kristelig Folkeparti, Jon Lilletun, fra Senterpartiet, Alf Ivar Samuelsen, og fra Venstre, Anne Margrethe Larsen, tilrår samtykke til ratifikasjon av FNs konvensjon av 2. desember 2004 om immunitet for stater og deres eiendom overfor fremmede staters domsmyndighet.

Komiteen viser til at suverenitetsprinsippet er et av de mest grunnleggende prinsippene i folkeretten, og

at regler om statsimmunitet hittil ikke er generelt regulert i noen traktat med tilstrekkelig oppslutning.

Komiteen påpeker at konvensjonen innebærer en klargjøring av rammene for statsimmunitet og at den formaliserer den allerede uskrevne sedvaneretten. På denne måten vil konvensjonen være et bidrag til klargjøring av folkeretten og dermed styrking av internasjonal rettsorden. Ratifikasjon innebærer ikke endringer i norsk lov.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Stortinget samtykker til ratifikasjon av FNs konvensjon av 2. desember 2004 om immunitet for stater og deres eiendom overfor fremmede staters domsmyndighet.

Oslo, i utenrikskomiteen, den 1. februar 2006

Olav Akselsen
leder

Anette Trettebergstuen
ordfører